

DALJNA KITAJSKA

(Nadaljevanje in konec)

Shanghai je zanimivo mesto. Povsod, kjer smo se ustavili, so nas ljudje gledali radovedno, a mirno, brez ironije. Z nami je bilo tudi okrog 40 Amerikancev, ki so dobili v Beogradu vizume za Kitajsko, ker ZDA niso imele diplomatskih stikov. Ti so bili za Kitajce kaj smešno oblačeni: pestro, živahno, v vseh mogočih barvnih odtenkih in ženske s klobuki, na katerih so bili celi vrtovi.

V hiši smo, kjer je bil ustanovni kongres KP Kitajske leta 1920. To je zelo obnovljena palača, kjer smo dobili značke v obliki odlikovanj. Povedali so nam že znano krilatico, češ da je Stalin imel napačno stališče do kitajske partije, vendar ga kljub temu cenijo in spoštujejo, ker jim je pomagal v revoluciji. A zaradi napačne linije je ostalo od 300.000 članov partije po revoluciji le 25.000. V partijo danes sprejmejo z enoletno kandidaturom. Trenutno je 35 milijonov članov KPK.

Zasebna stanovanja, ki smo si jih ogledali, so zelo skromna, čeprav so v novih blokkih. Sestojijo se največ iz dveh sob in male kuhinje, kjer sta plinski štedilnik in betonsko korito za izpiranje. V kopalnici je betonska kad, tople vode ni. S ponosom so nam kazali svoja stanovanja. Skromno

žujejo, ker so zanje predrage. V »magazinih« pa je roba poceni. Meter prvovrstne kitajske svile stane štiri juane, to je približno 44 — 48 din.

Po trgovinah je dosti porcelanaste posode, ki jo izdelujejo serijsko. Vsa je v nacionalnem stilu. Šest malih in različnih Bud stane dva juana. Do šest milijonov takih predmetov izvozijo. Najstarejši predmet, je parola pri izdelavi folklornih predmetov.

V tovarni glinastih izdelkov, v kateri dela 600 ljudi, serijsko izdelujejo glinaste figurice in posodo. Vse v nekakšnih živih barvah, glazirano in patirano.

Restavracij v našem pomenu ni, razen v modernih evropskih hotelih. So pa nekakšne pivnice, za naše razmere precej nemogoče. V njih v glavnem točijo odlično pivo in nudijo njihove delicatose: polže, ribe, rake, ptičke, plesniva jajca. Vse pa diši po kloru, lizolu ali jodolformu. Voda je močno klorirana in ni pitna.

Ko smo se vozili proti Wu Shinu, smo vprašali prevajalca, koliko ima to mesto prebivalcev. Odgovoril je, da je to majhno mesto, saj da ima samo 600 tisoč prebivalcev!

V tovarni svile dela 1.100 delavcev. Na leto izdelajo pet milijonov metrov odlične svile. Pletilni stroji so primitivni, za vsa-

Grejo v Wu Shin. Med potjo srečujemo kmete, ki pridno delajo na polju. Spotoma vidimo gradnjo enega izmed kanalov, ki naj bi bil dolg 1.800 km. Na 20.000 kvadratnih metrov dela približno 2 do 3000 ljudi. Brez mehanizacije, z lopatami, krampi in košarami, v katerih nosijo zemljo, brez kakršnihkoli buldožerjev ali drugih strojev. Delajo pridno, brez prestanka. Nihče jih ne priganja.

Med potjo se ustavimo v nekem sanatoriju. V njem se je pred časom zdravil nek naš mornar, ki so mu prišli odtrgano nogo; o tem je tedaj pisal tudi naš tisk. Zdravniki so sila vestni, bolniki zelo strpni, disciplinirani. V tej bolnišnici zdravijo tudi z akupunkturo. Tedaj je bilo takih pacientov šest.

Bolnišnica je na zunaj impozantna, notranjost pa je skromna. Pod je betonski, postelje je okrog 300. Sanatorij je bil ustanovljen l. 1951, v njem zdravijo predvsem kronične bolezni. Pacienti dobivajo med boleznijo polne dohodke. Ob raznih težjih boleznih imajo še dodatek. Tudi politično se izobražujejo med zdravljenjem, ko pa le morejo, tudi telovadijo.

Ko smo se vrnili v Peking, smo obiskali rezidenco kitajskih cesarjev in grobnico Mingov. V rezidenci je ogromno bogastvo in — za čudo — nič kaj preveč ču-

Pot v grobnico herojev

Pod sliko v prejšnji številki je pravilni priimek Franjo Kumer

opremljena. Ponekod tranzistor ali mali televizor, ki predstavlja razkošje. V teh stanovanjih, ki so zdaj višek njihovega standarda, se gnete včasih po šest do osem ljudi. Pred revolucijo so mnogi prebivali po cestah, pod mostovi, v zemljankah, kanalih in raznih duplinah. Danes imajo stanovanja vsi. Mnogi stanovalci so nas vljudno vabili, da si ogledamo njihova stanovanja. V pritličju bloka sta stenaš in tabla s podatki o stanovalcih.

Najnižja plača nekvalificiranega delavca je 30 juanov, medtem ko ima general ali minister 120 juanov. In juan je 11 — 12 din! Prehrana je sila skromna in poceni. Preživljajo se v glavnem z zelenjavo, ribami in rižem, ki ga 6—krat operejo, preden ga dajo kuhat.

Pokojnina je 70 % osebnega dohodka. Ker pa v družini delajo včasih tudi po trije do štiri člani, kar udobno živijo, ker so izdatki zelo nizki. Poprečni mesečni dohodek je 65 juanov. 15 juanov gre za prehrano, 15 za plin, elektriko in druge potrebe, 7 juanov plačajo za stanarino. Na leto imajo zaposleni Kitajci sedem prazničnih dni. En dan v tednu je prost, tega dne so razni sestanki, prostovoljno delo in podobno. Dopustov nimajo — razen onih, ki delajo v oddaljenih mestih, da lahko obiščejo svoje družine; ti imajo letno po 14 dni prostih.

V pionirskem domu so nas sprejeli čudovito. Otroci so stali v špalirju z umetnim in naravnim cvetjem v rokah in vzklikali: »Nji ha — nji ha,« kar pomeni: »Dobrodošli!« Pripravili so nam lep program, katerega bi jim zavidal vsak evropski zavod.

Trgovine v Shanghaiju, kot tudi v Pekingju, so polne odlične robe, a doni acini se jih ne poslu-

kim stoji po en delavec. Bila je nedelja, toda stroji in ljudje so delali. Delovni načrt postavlja in sprejema tovarniški revolucionarni komite. V njem sodelujejo delavci. Po delovnem učinku se razvrščajo v osem kategorij. Kdor bolje dela, dobi več. Dogodi se, da dobi delavec do 80 juanov, direktor pa ima le 55 juanov dohodkov.

V tovarni porcelana, ki nosi naslov Služimo narodu, izdelujejo ognja varne izdelke. V njej 500 delavcev letno izdelajo do 10 milijonov serijsko — ročnih izdelkov. Design raste postopoma. Kljub kulturni revoluciji, ki je zavirala proizvodnjo, se je le-ta povečala za 3,7 %.

V srednji šoli smo, podobni naši gimnaziji. Po desetletnem osnovnem šolanju se šolajo učenci v štiriletni srednji šoli. V drugem razredu že odlično obvladajo angleščino. V hotelu smo vprašali točajko, ki je kar dobro govorila po angleško, kje se je naučila tega jezika. V šoli, je odgovorila. In koliko let ste se učili? smo jo dalje vpraševali. Leto dni vendar, je odgovorila. Torej vsakor jezikovni talent. Srečali smo ljudi, ki nikoli niso videli Jugoslavije, a so odlično govorili srbskohrvatski. Če pa jim je bil kak izraz neznan, so si ga takoj zabeležili. Ob pouku ročnih spretnosti delajo za razne tovarne, ki imajo patronate nad šolo, npr. električne transformatorje; delajo jih po tekočem traku, in to zelo kvalitetno. V odmorih pa telovadijo; 1900 učencev se nam je predstavilo z 10-minutno vajo, ki so jo opravili brezhibno. Razen tega so nam pokazali še prisrčen in na visoki ravni kulturni program, ki ga povsje verjetnosti v taki obliki ni možna postaviti nobena šola v Evropi.

jav. Grobnico Mingov tvori 13 mavzolejev, od katerih sta odprta le dva. Preostali še niso raziskani in kdo ve, kaj bodo še našli v njih. Do grobnice Mingov vodi dolga aleja, ob kateri so z obeh strani v nadnaravni velikosti razne kamnite živali, ki predstavljajo čuvaje grobnic.

Ko smo obiskali RTV Peking, smo se začudili, kako da je v tej ustanovi zaposlenih 13.000 ljudi, ki imajo vendar največ štiri do pet ur programa na dan. Aparature so v večini izdelane v Shanghaiju in Pekingju, le malo jih je nabavljenih v inozemstvu. Pravijo, da imajo preveliko prostora, da so zelo utesnjeni, kljub ogromni stavbi. Program teče od 6. do 10. ure zvečer, oddaje so v glavnem prometne, politično-informativne, kmetijske, šolske in dokumentarne. Vse je zelo preprosto, nobene noblesse ali razkošja ni.

V bližini Pekinga je veliko kmetijsko posestvo Narodna komunna, na katerem gojijo v glavnem zelenjavo, koruzo, riž in svinje. Ogromna domaćija je zelo lepo urejena. Ohišnice ob domovih kolhoznikov so majhne, lepo urejene in čiste. Notranjost je vzorna. Bosonogi zdravniki hodijo od hiše do hiše in nudijo prvo pomoč bolnikom. Na stenah visi mnogo fotografij, imajo radijske aparate in tudi televizorje.

Za vstop v parke moriš plačati vstopnino. So pa vzorno urejeni, čisti, brez vsakega odpadka.

Cirkus, ki smo ga gledali, ni bil baš na visoki ravni. Ekvilibrist na kolesu je požel viharan aplavz. Razumeli smo le skeč o imitiranju železnice, bil pa je zelo efekten.

Kitajska kuhinja je bila odlična, največja specialiteta na Kitajskem — pekiška raca — je bila izvrstna. Ribe, piščanci, raki, razne zelenjavne juhe, omake, riž, sploh vse je bilo naj... Poslovna večerja je bila naravnost razkošna. Zdravice, govori, mao — pičžo, kitajsko vino. Slani in sladki deserti in tako dalje, in tako naprej.

*Ksi — ksi (hvala). Kitajski!

PREDSTAVLJAMO VAM • PREDSTAVLJAMO VAM • PRED

KRAJEVNA SKUPNOST NOVE JARŠE

Problemi nedokončanega naselja

Naša krajevna skupnost se kot naselje še razvija. Zato so tudi problemi dokaj specifični. Muči nas prostorska stiska že same KS, saj so ob nenehnem povečevanju vloge krajevne skupnosti naši prostori za nemoteno delovanje že premajhni. In tu so še vse družbenopolitične organizacije, ki prav tako rabijo prostore KS. Glede na vse to in glede na dejstvo, da bo krajevno skupnost, ki je po številu prebivalcev ena največjih v naši občini, slej ko prej treba deliti na več manjših KS, je nujno potreben objekt, v katerem bodo nove krajevne skupnosti in družbenopolitične organizacije našle svoj dom.

Problem prometne povezave z mestom in predvsem občinskim središčem je iz dneva v dan hujši. Šmartinska cesta je prenatrpana, saj po njej poteka velik del tovarnega prometa, predvsem v Javna skladišča. Kljub našim mnogim intervencijam, da bi avtobusno progo mestnega prometa št. 4 oz. 2 podaljšali v Nove Jarše, do danes to še ni rešeno.

Eden največjih problemov je trgovina, katere gradnja se

kljub številnim obljubam vleče iz leta v leto. Število prebivalcev raste in negodovanje je upravičeno.

V programu II. samopriprave je predvidena gradnja osnovne šole in VVZ. V letu 1980 bo to rešeno, saj oba objekta že gradijo, čeprav mnogo manjša od dejanskih potreb.

Veliko glavobola nam zadaja pomanjkanje športno-rekreacijskih površin, ki jih je za odrasle v Novih Jaršah odločno premalo.

Delno to rešujemo z uporabo telovadnice OŠ Jožeta Moškriča in Gradisovega kegljišča. Dolgoročneje rešitev vidimo v povezavi s KS Šmartno ob Savi.

Poseben problem je tudi občinska meja na severu naše KS. Del naselja, ki je trenutno še v gradnji in je z ostalim naseljem povezan v urbanistično celoto, spada namreč v občino Ljubljana-Bežigrad! Pri delitvi KS bo ta problem še bolj pereč.

Pred nami je novo srednjeročno obdobje. Zato se tudi v naši KS pospešeno ukvarjamo z izdelavo srednjeročnih programov, ki bodo morali zajemati rešitve vsega, kar na terenu manjka — v skupno zadovoljstvo krajanov in krajevne skupnosti.

JAKOB ŽVAN

SZDL MORA BITI PRISOTNA POVŠOD

Lani smo končali oblikovanje uličnih odborov SZDL. Pokrivajo enajst volilnih enot, v katerih je od 350 do 500 volilcev — članov SZDL. Ker je krajevna organizacija SZDL temeljna oblika družbenopolitične organiziranosti v SZDL, je tudi glavna nosilka družbenopolitične dejavnosti v krajevni skupnosti, saj mora povezovali vse družbenopolitične in družbene organizacije ter hkrati uresničevati njihove interese v samoupravnih organih KS. Druga naloga naše krajevne organizacije in zlasti uličnih odborov je spremljanje, obravnavanje in ocenjevanje stanja v KS in dela njenih organov. Na zborih delovnih ljudi in občanov seznanja le-te s političnim stanjem v krajevni skupnosti.

Hkrati pa SZDL spremlja, obravnava in ocenjuje stanje na področju kadrovske politike, delegatskih razmerij in ne nazadnje določa kriterije in merila za evdentiranje delegatov in vodstve-

nih struktur v KS. Letos smo posvetili nekaj več časa oceni ustavne vloge KS in sedanjemu prostorskemu preoblikovanju, saj smo pred delitvijo sedanje KS v več manjših. Posebno pozornost smo posvetili akciji Nič nas ne sme presenetiti in bili pobudnik, da je samostojna akcija CZ 21. junija kar dobro uspela. Vse premalo pa je konkretnih uspehov v stanovanjskem gospodar-

Predsednik skupščine

Marko Hočvar, rojen 1. 1944, kvalificirani pleskar, stanuje na Jarški c. 67

Predsednik sveta

Jakob Žvan, rojen 1. 1946, zobni tehnik, stanuje Ob Kvedrovi 5-6

Predsednik KK SZDL

Leopold Kos, rojen 1. 1929, višji upravni delavec, referent za zadeve invalidov in borcev NOV v občini Center, stanuje v Kvedrovi 32

stvu, v delovanju hišne samouprave. Javno razpravo tej smeri bomo organizirali prek HS, uličnih odborov, nato pa v skupni razpravi na zboru stanovalcev KS ugotovili stališča k predlogu akcijskega programa stanovanjskega gospodarstva v Ljubljani.

LEOPOLD KOS

Več samoiniciative

Tovariš Žvan je že izpostavil vse tekoče probleme iz življenja naše KS. Naj zato le na kratko ugotovim, da skupščina KS kot organ samoupravljanja še ni povsem zaživela. Nekaj krivde je vsakakor na strani sveta KS, ki mora »najti delo« za skupščino, na drugi pa gre najbrž za nadaljevanje stare prakse, ko vse preveč

rešujemo — tudi dokončno — po sprejetju letnega programa in njegove verifikacije v skupščini KS. Tudi zbor delovnih ljudi in občanov premalo izkoristimo, saj je sklican le ob predlogu sprejetja letnega programa KS. Ugotavljam pa, da smo tudi v skupščini premalo samoiniciativni.

MARKO HOČVAR

• DVAJSET LET NAŠEGA GLASILA

Tovariški in kolegialni odnosi

Obuditi spomin na dogajanja pred skoraj dvajsetimi leti ni vedno preprosta stvar. Pa vendar mi je veliko stvari v zvezi s takratno Moščansko skupnostjo še vedno živo v spominu. Moje sodelovanje pri občinskem glasilu namreč sega v samo začetek leta 1960, ko je bila uresničena zamisel o mesečnem glasilu, ki naj bi postalo pomemben dejavnik informiranja občanov v sorazmerno razprostranjeni občini.

Dokaz, da se je ta zamisel, lahko rečem, v popolnosti uresničila, je danes izvod naše skupnosti v vsaki družini in da je naša skupnost dobro brano glasilo, ki odraža dogajanje v tem delu Ljubljane. Ob taki ugotovitvi je toliko zanimivejša primerjava v za-

četnim stanjem, predvsem kar zadeva število sodelavcev, organizacijo dela, financiranja in drugo.

Mojemu takratnemu pri-
spevku pri izhajanju glasila bi
danes rekli dela in naloge

tehničnega urednika. Vendar bi bil popis teh nalog precej raznovrsten, nekaj let-eh pa celo daleč od čistega tehničnega urejanja. Enako bi alhko trdil tudi za delo ostalih sodelavcev. Kljub temu pa, da »dela in naloge« niso bile nikjer zapisane, so bile pravčasno opravljene in časopis je vedno izšel v dogovorjenem roku.

In prav ti tovariški in kolegialni odnosi med takratnimi sodelavci mi še sedaj, po tolikih letih, zbujaajo najprijetnejše spomine, ob katerih zbledijo težave in pomanjkljivosti, s katerimi sem se tudi jaz ubadal v tistih pionirskih časih našega občinskega glasila.

JANEZ STANOVNIK